

Наливайко Лариса Романівна,
проректор, Віце-президент
Всеукраїнської громадської організації
«Асоціація українських правників»,
доктор юридичних наук, професор,
академік Академії наук вищої освіти України,
заслужений юрист України

Чепік-Трегубенко Ольга Сергіївна,
старший викладач
кафедри загальноправових дисциплін
та адміністрування юридичного факультету,
член правління Дніпропетровської обласної організації
«Асоціація українських правників»,
кандидат юридичних наук

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ

Проблеми здійснення управління суспільством, засоби й шляхи упорядкування суспільних відносин, найбільш ефективні варіанти взаємодії громадськості й держави залишаються актуальними протягом усієї історії людства. Ефективність влади у демократичній державі залежить від якості її взаємодії з громадянським суспільством. Національна поліція України здійснює свою діяльність відповідно до положень чинного законодавства, міжнародних стандартів та покликана забезпечити реалізацію, охорону й захист конституційних прав і свобод людини і громадянина. Відповідно сьогодні існує потреба у подальшому пошуку шляхів для результативної взаємодії поліції та громадськості.

З урахуванням зазначеного проблематика взаємодії Національної поліції України з інститутами громадянського суспільства має як теоретичне, так і практичне значення для розвитку відкритої держави в Україні.

Різні проблемні аспекти взаємодії органів публічної влади, зокрема поліції, з інститутами громадянського суспільства розглядали у своїх роботах В. Авер'янов, М. Ануфрієв, О. Бандурка, О. Безпалова, І. Голосніченко, О. Джафарова, Д. Каблов, В. Колпаков, А. Комзюк, В. Лихолоб, О. Музичук, О. Остапенко, В. Петков, О. Синявська, В. Сущенко, О. Ярмиш та ін. Незважаючи на ґрунтовний науковий внесок вказаних авторів та не применшуючи теоретико-методологічне значення їх досліджень, все ж питання взаємодії Національної поліції України та інститутів громадянського суспільства залишається таким, що потребує подальшого фундаментального вивчення з урахуванням кращих практик зарубіжних країн.

Зарубіжний досвід поліцейської діяльності свідчить, що вона ефективна тільки при підтримці та довірі суспільства, створення партнерських відносин

між поліцією і населенням. У розвинених країнах йде процес вдосконалення взаємодії між населенням та поліцією з метою забезпечення прав і свобод громадян, створення системи їх захищеності від злочинних посягань, що сприяє зростанню довіри населення до поліції.

Так, ОБСЄ своїм основним завданням розглядає встановлення партнерських відносин поліції і суспільства, при яких всі поліцейські, державні структури та населення активно співпрацюють у вирішенні проблем забезпечення громадського правопорядку, захисту основних прав і свобод особистості, особливо життя людини, запобігання і розкриття злочинів тощо [1].

Основною передумовою партнерства між поліцією і суспільством є нагальна необхідність підвищення рівня залученості суспільства у справу забезпечення безпеки і громадського порядку [2, с. 268]. За кордоном поліція спирається на підтримку суспільства. Це необхідно для отримання інформації, а також для запобігання та розслідування злочинів. При партнерській моделі населення не тільки безпосередньо бере участь в охороні правопорядку, а й своєчасно інформує поліцію про всі ситуації, які викликають загрозу, що, в свою чергу, підвищує результативність діяльності поліції.

Разом із тим така взаємодія із суспільством підвищує і довіру населення до поліції. Громадяни усвідомлюють, що від них залежить забезпечення власної безпеки. За рахунок такого партнерства громадяни починають відчувати за собою частину відповідальності за підтримання належної якості життя і вирішення соціальних проблем у своєму районі.

У цьому напрямі на вітчизняному рівні цінним є те, що у Законі України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року визначено перспективи розвитку взаємовідносин поліції з громадянським суспільством [3]. Разом з тим слід констатувати, що в Україні на сьогодні розвиток співробітництва між поліцією та громадянами відбувається спонтанно, без належної організації та системного підходу. Заходи щодо залучення громадськості до правоохоронної діяльності відбуваються, як правило, внаслідок будь-яких екстремальних подій. У зв'язку з тим великий інтерес становить практика вироблення, прийняття й реалізації спільних активних дій, яка має здійснюватися за певною схемою [4, с. 150]. Поліції необхідно визнати свою соціальну відповідальність, щоб відносини із суспільством мали ефективні результати. Головне призначення поліцейських – задоволення соціальних потреб людей. Суспільним відносинам потрібно служити саме в цьому принципово новому розумінні [4, с. 223]. Визначення професійної діяльності як служіння суспільству – головне у структурі відносин між поліцією і населенням, а основний критерій оцінки її діяльності – громадська думка.

Ставлення суспільства ґрунтується на врахуванні інтересів людей; поліцейський повинен діяти і чинити так, щоб служити інтересам всіх членів, а не окремих верств. Саме таке поводження з людьми є основою сучасної моделі відносин із суспільством.

Нині соціальні інформаційні системи стали частиною повсякденного життя. Тому цей соціальний розвиток не може бути проігноровано поліцейськими, які можуть використовувати, наприклад, Twitter, Facebook тощо без

обмежень. Загальна мета соціальних мереж – поширення інформації. Ця мета повністю відповідає інтересам поліції, оскільки сприяє прискоренню і розширенню традиційних можливостей інформування. Наприклад, поліція може повідомляти громадянам у режимі реального часу про правопорушення різного характеру. Також ці повідомлення можуть бути пов'язані із проханнями про допомогу як від поліції, так і від населення. Як свідчить досвід європейських країн, часто такі повідомлення у соціальних мережах, вироблені самою поліцією, дають позитивні результати.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що формування правової держави не може бути повноцінним без ефективної взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства. Нині в Україні формується нова модель взаємовідносин Національної поліції і суспільства, співробітника поліції і громадянина, заснована на партнерстві. Зусилля інститутів правової держави та громадянського суспільства повинні бути спрямовані на формування у працівників поліції високої правової культури і морально-етичних якостей. Поліцейські мають прислухатися до проблем громадян, залучати і мобілізувати населення, звітувати про свої дії і досягнуті результати. Розвиток та забезпечення концепції охорони та захисту прав і свобод людини з використанням соціальних інтернет-мереж дозволяє поліції взаємодіяти з населенням на більш локальному (місцевому) і особистісному рівнях.

1. Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе. Наилучшая практика построения партнерства между полицией и обществом. URL: <http://polis.osce.org>
2. Щеголева Н.В. Полиция и общество: система и люди // *Молодой ученый*. 2013. № 2. С. 267–269.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року (зі змінами і доп.) // *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
4. Комзюк А.В. Взаємодія з громадськими об'єднаннями як принцип діяльності Національної поліції // *Вісник Харківського нац. ун-ту внутр. справ*. 2016. Вип. 4. С. 147–155.
5. Гусев Р.Г. Зарубежный опыт разработки критериев и механизмов оценки деятельности правоохранительных органов // *Новый юридический журнал*. 2012. № 3. С. 222–227.

Калініченко Зоя Дмитрівна,
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ УКРАЇНИ

На сучасному етапі Україна неухильно спрямовує свої зусилля на реалізацію євроінтеграційного курсу, виконання міжнародно-правових зобов'язань, в тому числі з питань розвитку місцевої і регіональної демократії.